

Eksperimenter og udviklingslaboratorier - et metodisk bud på veje til forandring

v. Camilla Hutters og Dorrit Sørensen, Uddannelseslaboratoriet

For at håndtere de mange forandringer bliver uddannelser nødt til at eksperimentere. De må arbejde innovativt, afprøvende, systematisk og vidensbaseret med at udvikle ny praksis, som gør det muligt at håndtere forandringerne og sikre, at uddannelserne også fremadrettet kan løse deres opgaver med at uddanne, danne og kvalificere fremtidens arbejdskraft. Uddannelseslaboratoriet har i tre år arbejdet med at udvikle et metodisk koncept, som gør det muligt for uddannelser at arbejde systematisk og innovativt med at gennemføre uddannelseseksperimenter. Med udgangspunkt i modellen 'Eksperimenthjulet' bliver du præsenteret for resultaterne af dette arbejde.

Eksperimenter og uddannelseslaboratorier - et metodisk bud på forandring

Camilla Hutters & Dorrit Sørensen
Afslutningskonference 8. oktober 2014

Laboratorier og eksperimenter – en tendens i tiden

”Her bliver laboratorier relevante, idet man i udgangspunktet accepterer det uforudsigelige og ukendte og derved lader viden være noget, der opstår i engagementet med virkeligheden og opdagelsen af handlingens konsekvens i praksis.”

”Ved at eksperimentere først kan vi hurtigere lære, hvad der virker, og øge sandsynligheden for at opnå den effekt, vi politisk ønsker at opnå”

2014 bliver eksperimenternes år

Rektangulært klip

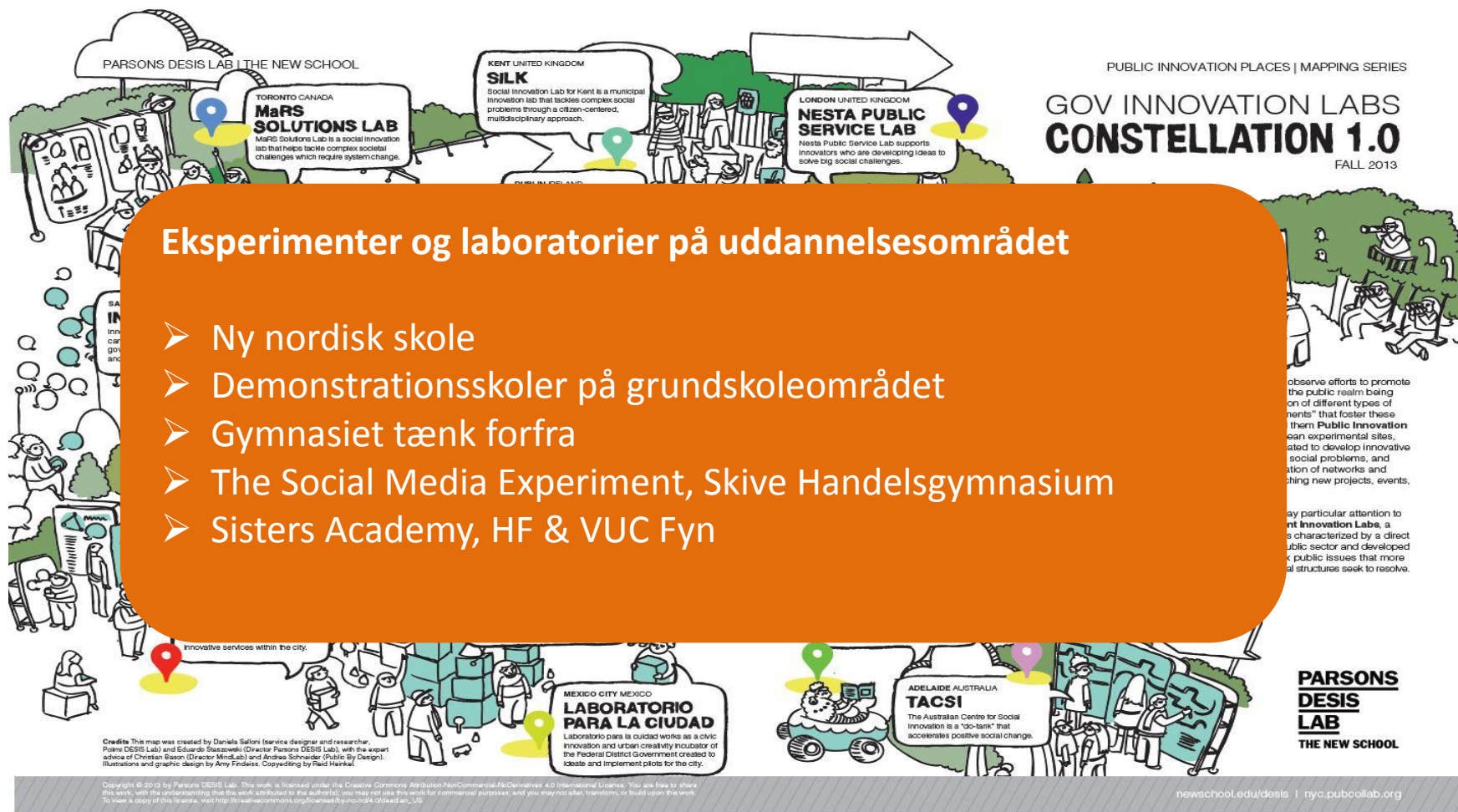
Af [Christian Bason](#), Innovationschef, MindLab

[Print](#) + [Del blogindlæg](#) Følg denne blogger via [Mail](#) - [RSS](#)

Offentlige chefer verden over søger at gøre eksperimenter til en mere systematisk, integreret del af deres organisation. Noget tyder på, at 2014 bliver året, hvor innovationslaboratorier bliver mere mainstream. Men strategien er ikke uden faldgruber.

Laboratorier og eksperimenter – en tendens i tiden

Eksperimenter og laboratorier på uddannelsesområdet

- Ny nordisk skole
- Demonstrationsskoler på grundskoleområdet
- Gymnasiet tænk forfra
- The Social Media Experiment, Skive Handelsgymnasium
- Sisters Academy, HF & VUC Fyn

Laboratorier og eksperimenter bliver vigtige fordi

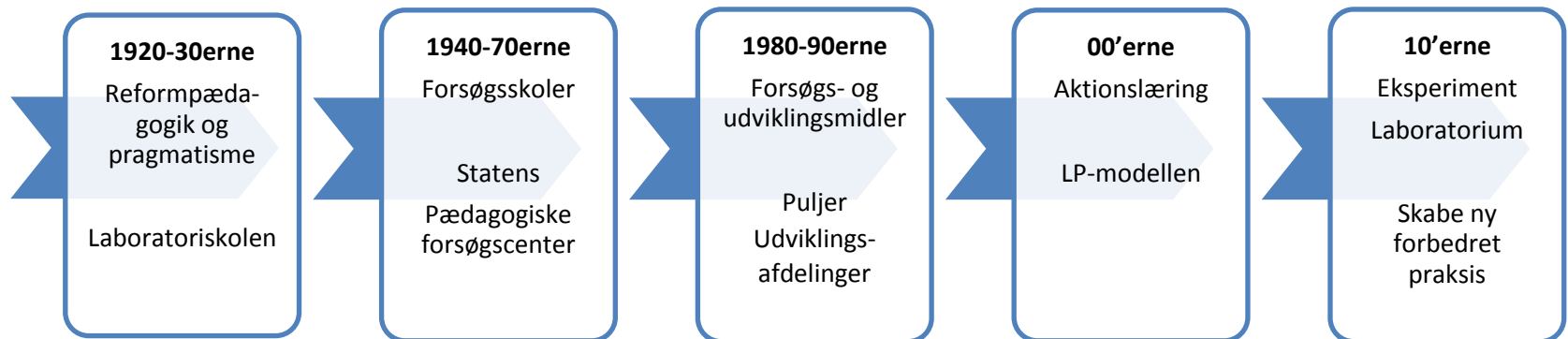
Udfordringer, som kræver forandring af praksis

- **Nye skills/kompetencer** – der ruster til 21th Century (fx innovation), men også til et arbejdsmarked i forandring. Det stiller krav til uddannelserne om at forandre deres curriculum.
- **Nye undervisnings- og praktikformer** – med fokus på elevens læring og motivation. Fra et fokus på kvantitet (alle unge skal have en uddannelse) til et fokus på kvalitet og på at uddannelsen rykker eleven læringsmæssigt.
- **Nye lærerroller.**
Lærerrollen ændrer sig fra privatpraktiserende faglærer til at være vidensmedarbejdere, der arbejder teambaseret og tværfagligt. Det betyder, at lærerne må være i stand til at arbejde med en at skabe en fælles læringskultur og være forskere i egen praksis.
- **Nye former for samspil mellem uddannelse og erhverv.**
Fornyet fokus i uddannelsessystemet på at lære gennem praksis og erhvervssamarbejde – og på et stærkere samspil mellem teori og praksis .
- **Nye former for ledelse og ledelsesroller.** Lederen skal kunne bedrive pædagogisk ledelse og vidensledelse – og skabe samspil mellem strategi og praksis.

Genoplive forsøgstraditionen

Historisk set er de uddannelsesmæssige og pædagogiske nybrud skabt via *forsøgsskoler*, hvor reformer af uddannelsessystemet og ny pædagogisk forskning principper omsættes i nye organiseringer af undervisning og uddannelse.

=> Eksperimenter er del af pædagogikkens DNA.

Forandring eller 'rearranging the deck chair'

'Rearrangeret praksis'	Forandret praksis
Forankret i eksisterende ramme	Afprøver nye tiltag – udfordrer eksisterende rammer
Viden er implicit	Afsæt i teori, skaber teori
Forandring som lineær proces: Mål -indsats-effekt	Forandring som transformation: Eksperiment - brud – ny praksis
Viderefører eksisterende forståelser og roller	Skaber nye forståelser og roller – tænk om!
'Skole som vi plejer'	Ny uddannelsestænkning – udvikler ny forståelser af hvad uddannelse skal være
Lederen og læreren som 'leverandør'	Lederen og læreren som 'forandringsagent'

En ny forandringskultur

“Det er et vigtigt sigte, at uddannelsesinstitutionerne selv er i stand til at forny og forandre deres praksis og kerneydelser og opgaver, de er ansvarlige for at løse. At institutionerne selv skal være i stand til at være selvkørende, når det handler om at kunne forandre og forbedre deres egen praksis”

(Metodeguiden s. 12)

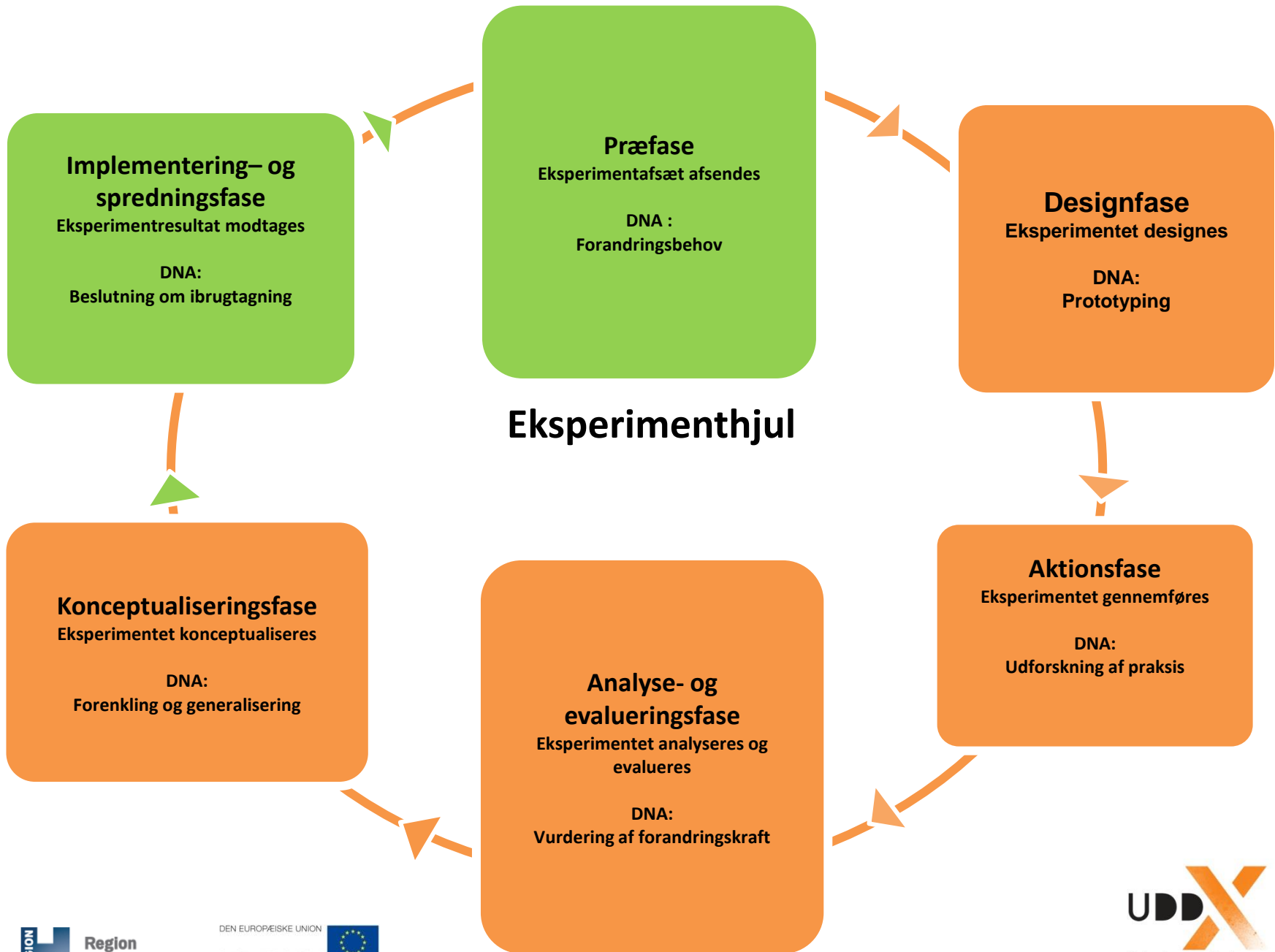
- Forandringer tæt på kerneydelser – og ikke ved siden af
- Fokus på at skabe nyt – sammen.
- Gøre undergrund til grund

Udforsker i egen praksis

- At være 'udforskende' i forhold til sin egen praksis.
- At arbejde reflekterende og systematisk med at indsamle viden om, hvordan eksperimentindsatsen virker i den lokale kontekst, og hvilke effekter, indsatserne genererer.
- At udvikle et sprog og en metode, som gør det muligt at registrere, evaluere og vurdere aktionerne i uddannelseseksperimenterne.
- At ledere og lærere/undervisere udvikler praksis på baggrund af en kortlægning af nyeste viden.

Eksperimenterers DNA

- Hurtigt
- Innovativt, ønsker at skabe værdi ved at svare på en udfordring
- Har fokus på at forandre praksis
- Står på viden og skaber viden
- Systematisk

Værdien i at eksperimentere

- de første fund

”Det er en gylden beskrivelse af god arbejdsform og praksis som underviser og tilrettelægger af uddannelse. Jeg synes det vil være fantastisk, hvis det fik afsmitning bredere.”

Hjulets forandringskraft

”Det er systematiske hvor eksperimentmetoden adskiller sig, undervisning er intuitiv, business as usual. Med hjulet og arbejdet i faserne synliggøres hvad virker, hvad virker ikke”.

”Det jeg synes er det fantastiske ved udd.lab, det er netop dels metoden, det der med, at der er systematik i det og fremdrift samtidig med at man sikrer sig gode resultater gennem løbende evaluering.”

”Det er ekstremt vigtigt for, at man gør sig umage for at formulere, hvad man vil. Så det ikke bare bliver ”vi har lyst til...” Det er ikke tilstrækkeligt. Man bliver nødt til at sige, hvad vil vi opnå med det? Det er jo dét der er styrken ved at arbejde eksperimenterende. (...) Det er også væsentligt bedre dokumenteret. Vi kan tage det videre. Det giver et bedre argument i forhold til at sprede det ens kollegaer.”

Hvad kræver det at arbejde eksperimenterende?

”Mod til at fejle, mod til at kaste sig ud i kaos og uvished. Mod blandt deltagere til at gøre noget, som du ikke har nogen garanti for fungere. Det forekommer også fundamentalt, at man tør udfordre sig selv og sige, vi gør ikke bare som vi plejer. Vi gør netop noget her som er udfordrende, svært og som vi ikke nødvendigvis ved noget om. En basal lyst til udvikling. Det forekommer at være nødvendigt.”

”Det kræver rigtig meget mod. Som lærer skal man turde at gøre nogle ting, som ikke ligger lige til højrebænet. (...) Også en åbenhed ifht. at kunne lære og tage imod ny læring. (...) Der skal være en åbenhed for at lære nogle nye ting.”

”Inden for den zone, der hedder forsøgszonen, der er alting muligt faktisk, hvis man ellers kan få det til at spille sammen med det, der ellers foregår i organisationen. (...) Det er et rum, hvor man har mulighed for at afprøve, hvad sker der, hvis jeg gør sådan her?”

Fokus på eleven

”Det der tænder folk i det her er, at det er meget stort og det betyder, at der er en chance for, at man kan skubbe skolen hen et sted, hvor eleverne lærer mere. Det er jo det, det hele handler om. Det er, at eleverne kommer hjem med mere i posen, end det de fik i går. ”

”Vi skal huske at kigge på en bestemt måde, når vi måler vores elever så er det i virkeligheden ikke bare, om de skal have 7 eller 12. Vi måler på noget helt andet nu”.

Udvikling af fælles viden

”Vi er faktisk med til gennem de her små eksperimenter at bidrage til det fælles pædagogiske og didaktiske grundlag, hvor vi kan byde ind med hvad der virker, hvad har vi prøvet, hvad for en viden står vi på. Fordi det er jo også noget af det, som vi skal blive klogere på

”Det har været interessant at lade folk, der normalt ikke mødes, på tværs af uddannelserne mødes. For der mødes vi jo oftest med dem der ligner os selv. Her har vi mødtes med malersvende, der siger, at vores problem er at de studerende falder i søvn i undervisningen. Ja, men godt så ik. Det har været rigtig relevant, for der er også nogle temaer man kan mødes om på tværs.”

Hvad kræver det organisatorisk?

”Ledelsen på min uddannelse har jo helt klart sagt, at den eksperimenterende tilgang er noget, vi vil bruge. Og når ledelsen har sagt det, er der også rigtig gode chancer for, at det faktisk også er det der kommer til at ske.”

”Den store barriere er manglen på ledelse, for der skal være en ledelse der siger “Vi vil det her”, for ellers bliver det jo bare mig og min læring og den er jeg glad for, men det bliver skolen jo ikke bedre af.

”Det handler også om gode vilkår og rammer ligger der i organisationen for vidensdeling, for sparring, for netværk. Jo bedre vilkår, jo bedre kan man forestille sig at arbejde på denne her måde. Helt konkret, at nogle påtager sig ansvaret for vidensdeling, for oplæg.”

Den eksperimenterende arbejdsform

- At der udvikles et fælles sprog og udviklingskultur på uddannelsen, hvor det gøres til et fælles anliggende at afprøve og skabe ny praksis
- Etablering af lokale udviklingslaboratorier – når der er behov for at kan handle, skabe, tænke og lære – og derigennem forbedre praksis.
- Co-creation og samudvikling af løsninger. En vigtig platform er samskabende møder og fora, hvor det er muligt at dele og sprede – lade sig inspirere
- Mod. At man som organisation tør begive sig ud i det uvisse og tør eksperimentere med sin egen praksis.

Værdien af at eksperimentere

- Brugerdreven uddannelser – uddannelse i samspil med brugerne og deres behov. Mulighed for hurtig reaktionsevne.
- Opbygge en systematisk videnkultur. Arbejde med afgrænsede aktioner, som kan udbygges og spredes, sådan at man kan bygge noget op, der kan vokse.
- Større fællesskab på hele skolen om fag, faglighed, tværgående projekter – strategier bliver et fælles projekt.
- Bedre forbindelser mellem
 - ledelse – medarbejdere
 - skole - omverden,
 - elever - uddannelse
- Myndiggørelse og kvalificering af lærerrollen – lærerne som designere af ny praksis.
- Magten ved at skabe nyt – der kan vise vejen for morgendagens uddannelser

Eksperimenter – kanten af næste paradigme

- **Uddannelse til morgendagens arbejdsmarked.** Undervisning skal ikke tænkes ud fra det vi kender, men med fokus på de kompetencer elever skal have – og kommer til at få brug for.
- **Læringsmiljøer, der motiverer** både elever og lærere – fokus på at udvikle læringskultur og ‘læring der rykker’.
- **Større inddragelse af elever** – ansvarliggørelse og co-creation
- **Erhvervsrettet dannelse** – uddannelse der forbinder teori og praksis, viden og anvendelse
- **Uddannelsesreform hele vejen rundt** – med 360 graders perspektiv

Læs mere:

- **Metodeguide. En forandringsteori til uddannelsessektoren.** Den eksperimenterende tilgang – fra tænkning til konkrete metoder.
Uddannelseslaboratoriet 2013
- **Introduktion til eksperimenthjulet og den eksperimenterende metode.**
Slutpublikation, Uddannelseslaboratoriet 2014
- **Værktøjskasse til Eksperimenthjulet**
Slutpublikation, Uddannelseslaboratoriet 2014
- **Eksperimenter som vej til forandringer i uddannelsessektoren**
Forskningsartikel, primo 2015

Tak for nu!

Vi ses i det næste uddannelseslaboratorium

